

A HARCREND ÉS TŰZFEGYELEM ALAPKÉRDÉSEINEK JELENTŐSÉGE

A korszerű harc alapját a különböző fegyverek tüzének összefogott, tömeges bevetése képezi. Minél több fegyver tüzét kell összefogni, minél nagyobb területen vannak azok elhelyezve a harcrendben, annál nehezebb feladatot ró a parancsnokra a tűzvezetés. Ezért döntő kérdés a parancsnok részére az, hogy milyen lesz a harcrendje, az élő és tüzerő csoportosítása. Ez képezi az elhatározásának alapját.

Az elmúlt háborúban bebizonyosodott az, hogy ha az egységek — szakasztól hadosztályig — mélységben tagozott harcrendben harcoltak, akkor fölösleges ember- és anyagvesztéseket szenvedtek, mert ha bárhol is érte az elg. tüzéségi, vagy gyalogsági tűz, annak szórássterületébe a következő hátrább, vagy előrébb lévő egység is belekerült. A korszerű harcrend megköveteli azt, hogy az élőerőket és tűzfegyvereket a legmesszebbmenően úgy lehessen kihasználni, hogy azok a harcban annak kezdetétől végéig részt tudjanak venni. Ez a harcrend megszünteti a mélységi tagozást, mely a mélységben lévő fegyvereket megfosztotta annak lehetőségétől, hogy a harcban állandóan résztvegyenek. A mélységben elhelyezett egységek egymásközti távolságát úgy kell meghatározni, hogy az elg. ugyanazon lövése ne veszélyeztesse mindkét egységet, illetve a szórássterület mindkét egységet ne takarja. Az egységek túl széles kiterjedése viszont az egység ütőerejét csökkenti, megnehezíti a vezetéset és az alárendelt egységek szemmeltartását. Az új harcrend lehetővé teszi a tűz mozgékony, széleskörű alkalmazását, a tűzfegyverek csoportosításánál pedig a harcrendnek tűzfegyverekkel való telítését, melyek összefogásával a parancsnok döntő befolyással lehet a harc menetére.

A mozgóharc alapja főképpen az ellenséges védőállás gyenge pontjának megtámadása, az ellenség részéről nem várt irányból. Milyen harcrend felel tehát meg ezen harc követelményeinek?

Az ellenséget döntően megsemmisíteni és korszerű feltételek között rohamozni csupán az élőerők és tűzfegyverek tömegével lehet. Ennek megfelelően kell a harcrendet is megválasztani.

A harcrend kifejezi a csapatok által használt harcászati formát. A harcrend nem is állandó, nem lehet sémaszerű. Ez függ az ellenség és saját egység erejétől, tereptől. Azonkívül a technika fejlődése és az egységek szervezésének felépítése is befolyásolja a harcrendet.

Előbb említettük, hogy támadásnál a gyalogságon belül a súly a nehéz és önműködő fegyvereken van és a tűzfőlény döntő befolyással van a tűz szerepének nagymértékben való megnövekedése következtében. Ezért a harcrendet úgy kell felépíteni, hogy az *biztosítsa valamennyi tűzfegyver messzemenő kihasználását*. Az így felépített harcrendben a fő támadási irányban a tűzfegyverek zömét egyidőben be lehet vetni. Ez lehetővé teszi azt, hogy a tűzfőlény biztosítása érdekében kihasználhassuk a gyalogság és támogató egységek tűzfegyvereinek folyamatos támogatását. Ezen folyamatos támogatás szükséges a támadás megindulásától, a roham előtt és alatt, különösen akkor, midőn a támadó tüzésége a tüzét előrehelyezi.

mellyel egyidejűleg fokozni kell a gyalogság tüzet az ellenséges állás első fészkeire.

Ha a támadás harcrendje több lépcsőből áll, akkor ez nem lehetséges, mert a gyalogsági fegyverek jelentős része nem vehet részt a támadás előkészítésében és támogatásában. Ekkor a támadó gyalogság esetleg megfelelő tüztámogatás hiányában az ellenség állásai előtt lesz kénytelen időzni és várni a tüztámogatás megszervezésére.

A mélységben tagozott harcrend akkor célszerű és indokolt, ha meg-erősített védőállásban lévő ellenségre kell támadni. Nagyobb viszonylatban (hadtest, hadsereg) ilyen második lépcső a harcot élő- és tüzérővel tápláló tartalékot jelent, mely a védelem mélységében a harcászati sikert hadműveleti sikerré bővíti. Lövészezred nem súlyterületen és hevenyészetten berendezett ellenség ellen egy lépcsőben támadva érhet el sikert. Erős ellenséges védőállás megtámadásához és áttöréséhez azonban az ezred harcrendjét két, vagy több lépcsőben kell tagozni.

Az egy lépcsős harcrend nem jelent egy vonalat teljesen, mert a lépcsőhöz jön még a tartalék, támogató egységek, tüzér- és harckocsicsoporthok a gyalogság támogatására, azonkívül különleges — rohamrobbantó, stb. — csoportok is. A gyalogság korszerű harcban megszűnt egyedül rahamozó erő lenni. A támogató harckocsiegységek hatalmas erőt képviselnek és ezek alkalmazása lehetővé teszi a lépcsős harcrend mellőzését. A több lépcsőből álló harcrendnek hátránya ugyanis az, hogy egyrészt nem alkalmas az előerő és tüzérő egyidejű alkalmazására, másrészt az előbb mondottak alapján veszteséget szenved, mielőtt megindult volna a támadás.

Egy lövészszázalaj harcrendje egy lépcsőből áll. Ez magában foglalja a lövészszázadok századláncát, tűzfegyvercsoportokat, a harckocsi és különleges csoportokat, valamint a tartalékot. Azon harcrend, mely a támadó egységek összefüggő arcvonalából áll, megnehezíti azok átkarolását, vagy bekerítését. Azon belül az ék vagy háromszög biztosítani tudja a támadó egység részére az átkarolás, vagy bekerítés lehetőségét.

Az egységek támadási sávjának szűkítése lehetővé teszi a harcrenden belül az erők és fegyverek átcsoportosítással való összpontosítását. Azonban a harcrend szűkítésének is van határa, melynek túllépése megnehezíti a vezetést, azonkívül felesleges veszteségeket okoz. A támadás sikere ugyanis nem a támadó láncok sűrűségétől függ, hanem a harcrendben lévő élő- és tüzérő hozzáértő alkalmazásától és felhasználásától.

A második világháború védelme nagymértékben kifejlesztette az egyre fejlődő technika által a tüzérőt. Ez nagy mozgási szabadságot von maga után. A védőnek olyan harcrendet kell felvenni, melyből a támadó harcrendjének egész mélységét tűz alatt tudja tartani. A fegyverek megszervezett tüzevel az állásokat megtarthatja és az ellenségnek érzékeny veszteség okozásával támadását megghiúsítja.

Vegyünk például egy védelemben lévő lövészszázalajat, mely a fővédőv első állásának 1—3. árkában csoportosítva véd.

A védelmi öv hátsóbb állásainak és árkainak kiépítésével megvan a lehetőség arra, hogy a veszteséget a legkisebb mértékre csökkentjük és az egységek kellő időben való előrevonásával az ellenség támadását sikeresen visszaverhessük.

Az első és második árok közti 150—300 m távolság biztosítja azt, hogy a fegyvereket és az előerőt el lehet tolni a mélységből a veszélyeztetett irányba a főellenállási vonal (1. árok) védelmére. Lehetővé teszi a 2. árok-

ból az első elé való tűzhatást, azonkívül kiesik az első árokra helyezett támadó tüzérségének hatásából.

A 3. ároknak a 2-től való 400—800 m távolsága lehetővé teszi a tűzfegyverek leghatásosabb távolságán való kihasználását az esetleg a 2. árokig betört elg-re, másrészt a támadó tűzfegyvereknek tüzelőállásváltogatását követeli meg. Az ilyen védelmi harcrendi csoportosítás megfelel a korszerű harc azon követelményeinek, hogy a csapat a terepnyújtotta kedvező lehetőségek kihasználásával és a fegyverek megszervezett tüzelével az állást megtarthassa, az elg-nek érzékeny veszteséget okozva, annak támadását még csekélyebb erővel is megghiúsítsa. Mind támadásban, mind védelemben a tűzvezetés a parancsnok vezetési tevékenységének része, éppen ezért tervszerűséget követel. Ezen tervszerűséget a parancsnok a harc tevékenységnek megfelelően a harcselekmények megindulásakor tudja biztosítani. A tűzvezetés a harcselekmények folyamán a harc követelményeihez alkalmazkodik. A parancsnok értékét éppen az mutatja, mennyire tudja a tüzet a harc helyzetnek megfelelő mozgékonyasággal vezetni. A parancsnok a fegyvereknek megfelelő alkalmazásán és a tűznek helyes vezetésén kívül csak úgy tudja a harcászati célt, a feladatát legjobban elérni, ha az alárendelték a tűzvezetéssel kapcsolatos parancsokat és kötelezettségeket végrehajtják. Minden parancsnoknak kötelessége ennek ellenőrzése és a tűzfegyvelm fenntartása minden eszközzel. Ez a hatásos tűz legfontosabb tényezője.

A tűzfegyvelm megállapítható a harcászati és lövésszaki szempontból egyaránt helyesen és célszerűen vezetett tűzből, valamint a parancsok és jelek azonnali pontos átvételéből és végrehajtásából. Harcászati tűzvezetés annak elbírálása, hogy adott időben melyek a legveszélyesebb célok, melyek a harc feladat végrehajtását leginkább veszélyeztetik és amelyek leküzdése az ellenség tevékenységét megbénítja. Ennek alapján kell megválasztani a célok leküzdésének sorrendjét. Lövésszakilag legkedvezőbb cél kiválasztása alatt kell érteni az adott pillanatban mutatkozó célok közül azt, ahol a legrövidebb idő alatt a legkevesebb lőszer felhasználásával a legnagyobb hatást lehet elérni.

A tűzfegyvelm megköveteli azt, hogy a megfelelő tűznem és fegyver megválasztása végett a célok értékelése közben mérlegelje azt, hogy azok leküzdésére áll-e rendelkezésére megfelelő fegyver. Mindig azon fegyvert kell alkalmazni, mellyel a célt a legsikeresebben le lehet küzdeni.

Ugyanazon tüzelőállásból hosszú ideig tüzelő fegyver az ellenség részéről történő időelőtti felfedezéséhez vezet. Ezért a tüzelőállásokat kellő időben, előre meghatározott rendszer szerint kell változtatni. Minden fegyvernek váltoállásainak kell lenni. Ahonnan nappal tüzelt, onnan éjjel nem tüzelhet. Ha az ellenség a tüzelőállást felfedezte, azonnal állást kell változtatni.

A tűzfegyvelm egyik leglényegesebb kelléke a tűzmegnyitás idejének megválasztása. Ez a harcászati helyzettől és a cél leküzdhetőségének lehetőségétől függ. Más a tűzmegnyitás védelemben és támadásban. Azért a tüzet hatásos távolságon is csak akkor kell megnyitni, ha az ellenség kellően megközelített bennünket. Az időelőtti tűzmegnyitással túlkorán felfedjük a tűzfegyver helyét és felesleges veszteséget okozunk magunknak. Ha a tűzmegnyitás egységes végrehajtása a terep, vagy a helyzet miatt nehézkes, azt az alárendelt parancsnokokra át lehet ruházni, azonban ilyenkor is korlátozzuk azt terepszakaszhoz való kötéssel, vagy az ellenség magatartásával. A meglepetésszerűen fellépő és veszélyes ellenségre, vagy kis távolságon fellépő fontos célokra öntevékenyen kell a tüzet megnyitni.

Rejtett géppuska azonban a legváltóságosabb helyzetben sem tüzelhet, csak akkor, ha pontosan megszabott feladatot old meg. A tüzet a tűzfegyelem helyreállítása céljából rendszertelen tüzelésnél, pontatlan célzásnál, saját egység veszélyeztetésénél, stb.: azonnal be kell szüntetni és csak a tűzfegyelem helyreállítása után szabad a tűz újbóli megnyitását engedélyezni. Ezért elengedhetetlenül fontos a folyamatos és megszakítás nélküli figyelés megszervezése.

A tűzfegyelem előfeltétele az, hogy a parancsnokok minden helyzetben megőrizték nyugalmukat és önuralmukat. A tűz vezetésével kapcsolatban kiadott parancsaik végrehajtását fokozott mértékben ellenőrizték válságos helyzetben, ezzel elkerülik azt, hogy a tűzfegyelem felborul és biztosítják a harcoló egységek folyamatos és tervszerű tűztámogatását.

BORBELY ISTVÁN
alhadnagy

A BELREND, AZ ÜGYELETI, AZ ŐR- SZOLGÁLAT, VALAMINT AZ ÉBERSÉG KÉRDÉSÉRŐL

A belrend

Minden katonai egység fegyelmét, öntudatát és politikai képzettségét legszembezőkőbben az egység „belrendje” tükrözi. A belrend mindenkinek legelőször tűnik a szemébe. Azzal, hogy a honvéd tisztán és rendben tartja a felszerelését és egyéni körletét és nem utolsó sorban saját magát: bebizonyítja, hogy hű dolgozó népéhez, kész mindenkor megvédeni békéjét, szabadságát, megbecsüli a dolgozó nép munkáját, mert amit reá bízott, ápolja és rendben tartja.

Aki egy hadseregen belül rendet és tisztaságot tapasztal, minden kétséget kizáróan megállapíthatja, hogy az a hadsereg jól szervezett, erős, fegyelmezett, öntudatos és ütőképes. A sztálini tudomány nyomdokain haladó szocialista hadsereg! Ezért minden parancsnoknak és beosztottnak különös gondot kell fordítani a belrend megteremtésére és fenntartására. Harcolnunk és dolgoznunk kell tehát, hogy olyan belrendet teremtsünk, amely méltó a szocialista hadsereghez.

Ha e téren eredményt akarunk elérni, mindenekelőtt tudnunk kell, hogy tulajdonképpen mi is az a belrend.

Legelső, aminél kezdeni kell, mert minden további ebből indul ki, a honvéd tisztasága. Ebből az következik, hogy minden honvédet legelőször is arra kell nevelni, hogy saját magát ápolja (rendszeres mosakodás, borotválkozás, fogmosás, csinos öltözködés, stb.). Amíg egy katona nem tudja saját magát tisztán tartani, addig hiába is próbáljuk akár meggyőzéssel,

